

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 74. Quænam regulæ serviant illi qui scrupulosè angitur, ne tentationi internæ consenserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

544 §. IV. Si angatur circa præparationem ad confessiones, edoceri debet, quòd sufficiat diligentia & præparatio mediocris, qualis in negotio magni momenti ab hominibus adhibetur: quoad confessiones autem peractas declaret ei non ideo esse repetendas, quòd probabiliter fuerint invalidæ, si etiam probabile fit valuisse, uti pluribus dicitur de Sacramentis.

545 §. V. Si pro confessione ordinaria nihil peccati comperiat, non ideo turbetur, quia vel non peccavit, vel Deus ei sua lumina hìc subtrahit, ut tantò humilior reddatur, ideoque eum Confessarius vel dimittat cum cruce, vel jubeat ex priorè vita repetere unicum peccatum, quod certò sciat se antehac esse confessum.

Q. 74. Quanam regula serviant illi, qui scrupulosè angitur, ne tentationi interna consenserit.
R. Sequentes,

545 §. I. Nunquam credat se mortaliter peccasse, nisi certò sciat, imò etiam, si valde scrupulosus sit, jurare audeat se plenè advertisse malitiam gravem, & in eam plenè consensisse; hinc etiam pro conscientia non scrupulosis communiter notant Auctores, & absolutè dicunt *Bonac.* de peccatis d. 2. q. 2. p. 3. n. 19. *Sayr.* in clavi Regial. 8. c. 7 n. 6. *Regin.* l. 15. n. 76. *Herinx* de peccat. d. 7 n. 41. *Bosco* de pœnit. d. 7. f. 8. n. 104. & 107., qui timorata est conscientia, nec solet plenè advertens consentire, potest in dubio credere se non plenè consensisse, quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio.

547 §. II. Regula jam data valet, quamvis non adfit alia conjectura: valet autem maximè si præterea accedat unum ex his, I. Si serium animum & sæpe repetitum propositum habuerit nunquam peccandi mortaliter, aut potius moriendi; quæ enim sæpe sunt
odio

odio habita, si postea plenè amentur, hoc facillimè advertitur. 2. Si, quando magis advertit, terreatur & continuò repellat, quia si animus antea plenè consensisset, non tam facilè mutaretur, præsertim sine consideratione motivorum oppositorum; & si se plenè avertisset à Deo, non tam citò ad eum iterum converteretur. 3. Si statim post factum advertat se jam cognoscere malitiam, quam antè non ita cognoverat, tum enim signum est, quòd antè non plenè cognoverit. 4. Si meminerit se timidè & suspectè processisse, quia tum signum est non plenè consensisse. 5. Si tum habuit occasionem patrandi peccatum, & tamen ab illo abstinuit, signum est, quòd non plenè consenserit in illud patrandum. 6. Si nesciat, an vigilianti an dormienti, an sobrio an ebrio contigerit, si enim fuisset plena deliberatio & libertas, sciret, an fuisset vigilans & sobrius. 7. Si statim post factum dubitet, an consenserit, quia *plenus consensus in mortale est tanta iniquitas*, inquit *Iacobus Alvarez*, & post eum *Gran.* apud *Ovied.* I. 2. tr. 4. contr. I. n. 29. *ut celari aut ignorari non possit, sed in recenti facile agnoscatur: & si peccato consensisset*, inquit *Bonac.* suprà, *facilè cognosceret se consensum præbuisse, nam à mortali peccato valde abhorret, ut suppono, cum sit timorata ad Deum conscientia, qui autem ab aliquo malo valde abhorret, si in illud incidat, non facile obliviscitur.* Et hic dicta valent etiam pro non scrupulosis.

§. III. Quamvis homo, qui non est timorata conscientia, sed solet consentire, ex communiter contingentibus debeat in dubio præsumere se consensisse, tamen rectè notat *Herinx* suprà, si cœperit serio converti, sæpè fieri, ut longo tempore inhæreat cogitationi, neque tamen consentiat, eò quod habitus antiqui naturaliter operentur primum motum, nec

nec semper possit homo aliis intentus animum advertere ad illum tam citò reprimendum, quod valet de omnibus, sed maximè in scrupulosis, qui à peccatis recenter convertuntur.

549 §. IV. Pro certo tenendum est nihil esse peccatum, nisi tum, quando committitur, advertatur malitia, quòd enim aliquis postea advertat, est conscientia sequens, quæ nihil ad rem facit, uti dictum est n. 44.

550 §. V. Quando materia actionis vel omissionis de se est grata appetitui, & tamen non causavit specialem delectationem in voluntate, signum est, quòd defuerit plena advertentia vel consensus, alioquin etiam voluntas suam percepisset delectationem.

551 §. VI. Qui scrupulosi sunt in internis dubiis circa fidem, jubendi sunt non pugnare positivè contra tentationem, volendo elicere actus oppositos, sed habeant se quasi permissivè & contemptim, v. g. si se internè ingerat tentatio, Deus non est Unus & Trinus, non debent in hoc æstu tentationis velle elicere actum fidei circa hoc mysterium, sed faciliùs vincant, si abstrahant, hoc modo, quando tentatio dicit, hoc non est possibile, ut Deus sit Unus & Trinus, respondeant internè, non sit possibile, quid tum? ergo Deus non est Trinus? non sit, quid tum? ergo tu hoc non credis? non credam, quid tum? imò dicat, nolo jam credere, sed tum credam, quando opus erit. Vide dicenda l. 2. n. 42.

552 §. VII. Similiter, qui circa judicia temeraria est scrupulosus, faciliùs vincet, si quasi permissivè se habendo contemnat, quàm si positivè contrà luctetur, v. g. audit Titium paulò liberiùs jocantem, incidit cogitatio, Titius est luxuriosus; hinc non debet velle se cogere, aut rationes quærere, ut judicet Titium potius esse castum, sed quasi contemnat, internè dicendo,

cendo, sit luxuriosus, quid tum? quid ad me? sit talis: ergo judicas esse talem? judicem, quid tum: ergo sic vis peccare? peccem sic, quid tum? Si sic agat contemnendo, reipsa nec judicat nec peccat, quia sic se habendo exercitè cognoscit se non esse paratum ad peccandum, nec reipsa habere iudicium illud de Titio: è contrà si incidat, non est luxuriosus, licèt ita loquatur, sed castus; etiam hìc suspendat iudicium, & cogitet, sit castus, quid tum? si enim positivè iudicare veller esse castum, iterum recurreret dubium & tentatio in oppositum, propter jocos liberiores jam auditos.

Vide feb. 3
nũ. 1189.

§. VIII. Qui internè vexatur cogitationibus, 553
quasi Deum blasphemet, veller destruere &c., quamvis cogitationes tales videantur ad cor venire, si tamen seipsum seriò interrogans videatur sibi omnia opposita cupere, censerì debet nullo modo peccare, uti post *Baldel.* notat *Burgh.* cent. I. cas. 47., quia ob vehementiam phantasiæ & turbationem intellectus impeditur libertas, certum enim est quòd non tantum passiones aliæ sed etiam anxia formido tollat indifferentiam iudicii & voluntatis, hinc, inquit *Henr. Suso* apud *Lohn.*, concors est multorum etiam SS. sententia quòd ratio sæpe per importunas incidentias etiam in delectationem perveniat, idque satis longâ morâ, antequam suiipsius per maturam deliberationem plenè compos fiat, & in talibus boni homines peccatum mortale metuere non debent: tali autem homini suadendum est, ut moderatè resistat, potiùs contemnendo, secundùm antè dicta, quàm positivè & directè contranitendo, sic enim frustra se vexaret, quia phantasia ejusmodi repræsentationibus assueta est potentior, nec subjacet libertati. Id tamen notant viri spirituales, quòd postea, dum se examinant, possint præsumere illud esse verum,

rum, quòd statim post factum conscientia dictabat, five quòd ipsis primò occurrebat contigisse, unde si primò videbatur ipsis, quòd consensissent, potest id præsumi: è contrà si primò videbatur ipsis, quòd non consensissent, aut si tantùm timebant vel dubitabant, an non consensissent, præsumant se non consensisse, nec recedere debent ab illa prima persuasione vel resolutione semel facta, frustra enim se divexabunt, cùm nunquam consequi possint certitudinem.

554 §. IX. Qui timidæ sunt conscientiæ, nunquam debent in æstu tentationis qualiscumque illa sit, examinare, an consenserint necne, sed rejiciant in aliud tempus, quando deserbuerit tentatio, & quieti erunt, quia ob turbationem mentis non sunt eo tempore apti ad judicandum. *Nec refert*, quòd timeant, ne obliviscantur, aut postea non ita sciant, quomodo se habuerint, *nam* potiùs admittere debent periculum oblivionis, quàm se ita graviter sine fructu vexare, aut etiam se exponere periculo reipsa consentiendi.

555 §. X. Qui sic internè vexatur metu consentiendi, monendus est, ne gestu vel verbis se defendat contra tentationem, v. g. agitando caput, dicendo, nolo consentire, nolo, non facio, recede diabole &c, hæc enim non sunt remedia, sed majores vexationes sùt: itaque placidè sit quietus, nudè contemnat, agat quòd agit, aut si nihil habet, quòd agat, cogitet de illo, quòd primò occurrit, v. g. si fenestram videat, numeret, quot vitra habeat, sicque faciliùs evincet: quòd si tentatio nihilominus pergat infestare, nil refert; non nocet, si deliberata voluntas non accedat per consensum, cujus periculum non est in homine timorato, nec debet præsumi in ipso: id etiam observandum, quòd ejusmodi homo tentationem ipsam reputet pro consensu, nam si internè suggerat dæmon,

Vide plura Lib. 6. part. 2. nũ. 1906p.

dæmon, fac hoc, visne hoc facere? nunquid vis facere? hoc ipso putant se consensisse, quod falsum est, cum sit mera tentatio ad consensum.

Q 75. Quid illi sit agendum, qui scrupulosè semper 556
timidus est, ne cum dubio operetur. R. Hic scrupulus multis est molestus, cum enim certum sit eum peccare mortaliter, qui operatur, dubitans an hoc, quod facit, sit mortale, aliqui autem scrupulosi ad omnia ferme hæreant & nihilominus sæpe operentur, postmodum nesciunt, an re ipsa dubitarint, aut an se practicè resolverint: pro talibus servient sequentes regulæ,

§. I. Motivum prudens ad se resolvendum quod actio, quam talis homo anxius aggreditur, non sit peccatum, est hoc, si primo statim intuitu & sine formidine non cognoscat esse peccatum: neque opus est, ut examinet rationes pro & contra, sed certò credat esse licitum, hoc ipso quod primo intuitu non occurrat tanquam certò & indubitanter illicitum, ita bonæ. Sanch. Castrop. Laym. Stoq. l. 1. p. 5. n. 200.

§. II. Si sciam alios homines probos aliquid solere agere, tum etiam rectè iudico mihi idipsam licere.

§. III. Quamvis scrupulosus postea inveniat se 557
aliquando errasse, iudicando licitum, quod re ipsa erat illicitum, nil refert, potest nihilominus aliàs eodem modo pergere, & se secundùm dicta resolvere, quia cum per experientiam suam sciat tales timores suos, qui æqualiter incidunt, esse communiter vanos, sitque moralis impossibilitas & nimia difficultas examinandi omnes, prudenter facit, si omnes contemnat & bonâ fide pergat, per accidens autem erit, si quandoque materialiter peccet.

§. IV. Si scrupulosus tam citò non possit se de- 558
terminare, nec satis contra illum timorem videatur formare